

NOTISER

Register över visor och ramsor från norra Södermanland. Upptecknade 1860–1890 i Åkers och Rekarne härad av Gustav Ericsson. Katarina Hammarström (red.). Institutet för språk och folkminnen, Uppsala 2013. 165 s., ill. ISBN 978-91-86959-12-8.

Syftet med publikationen är att utveckla ett redan existerande register över de visor som samlades in av indelte soldatsonen och ”metallarbetaren” Gustav Ericsson (1820–94). För detta ändamål granskas och identifierbara textvarianter undersöks om totalt 1540 registerposter. Efter denna gedigna insats urskiljs mer hanterliga men alltjämt imponerande 630 olika visvarianter och sånglekar jämte drygt 160 ramsor, rim och lekar; ett betydande antal härlett till en enda persons insamlande i två härad. Nu presenteras visorna efter textbörjan och i alfabetisk ordning, utom balladerna som grupperas efter den beteckning som används i *Sveriges Medeltida Ballader* (1983–2001). I originalregistret är visorna istället upplagda till följd av accessionsordningen. Åren 1989–1994 gav Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala och Magdalena Hellquist ut fem band med Gustav Ericssons 1800-talsuppteckningar om folklied, seder och bruk i Åkers och Rekarne härad i Sörmland. Föreliggande register ska uppfattas som ett inledande arbete till en möjlig framtida utgåva med fokus på Ericssons visuppteckningar.

Inledningsvis presenteras projektet, vidare ges en kortare levnadsbeskrivning av Gustav Ericsson (även kallad ”Käck-Pelle”) samt en bakgrund till hans vissamlande. Läsaren får även en liten inblick i vilka Ericssons informanter var. Dessutom gör Hammarström en ansats till att dela in visorna i hållbara grupper. Detta verkställs i viss mån efter vedertagen praxis, likt den som utförs i just *Sveriges Medeltida Ballader*. Möjligen kan någon reagera på indelningen ”Diverse visor”, vilken anses omfatta ”svårplacerade” sådana. I denna grupp lokaliseras bl.a. ett par ”politiska visor”, vilka torde förtjänat en egen grupp. Arkivmaterialet förvaras i huvudsak på Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala och i övrigt

hänvisas till några handlingar från arkiven på Nordiska museet, Riksantikvarieämbetet, Svenskt visarkiv respektive Varbergs museum. Bland referenserna märks bl.a. docent Sven Bertil Jansson som forskat i ämnet.

Materialet är intressant i skenet av dåtidens trender för att försöka dokumentera och rädda ”forna tiders folkkultur”. Gustav Ericssons tillskott tycks i hög grad vara baserat på ett faktiskt folkligt närmande, utöver de visor han själv bemästrade. Jämförelsen med exempelvis den mer kände August Bondeson och dennes visbok kan tyckas nära, även om det i den fanns noter till melodierna. Ericssons visuppteckningar saknar varje form av musiknotation, vilket gör det svårt att veta hur visorna kunde låta.

Patrik Sandgren, Lund

Ella Odstedt: *Varulven i svensk folktradition*. Malört förlag, Stockholm 2012. 405 s., ill. ISBN 978-91-978751-1-0.

Det tillhör inte vanligheterna med nyutgåvor av vetenskaplig litteratur; att det dröjer hela sjuttio år mellan den första och andra utgåvan är något närmast unikt, i varje fall inom den etnologisk-folkloristiska forskningsvärlden. Att Malört förlag nu valt att återutge Ella Odstedts *Varulven i svensk folktradition* är således både överraskande och glädjande. Förhoppningsvis innebär det inte bara att nya läsare upptäcker denna folkloristiska klassiker utan också att intresset för ämnet som sådant stimuleras.

Boken *Varulven i svensk folktradition* (1943) var resultatet av ett långvarigt intresse för och en djup kunskap om folklig tro, sed och dikt. Ella Odstedt, eller Ella Ohlson som hon hette fram till 1934, föddes i Ångermanland år 1892. Redan i tjugooårsåldern började hon göra egna folkminnesuppteckningar, bl.a. utifrån sin egen farmors berättelser. Som upptecknare knöts hon år 1917 till Nordiska museet och tio år senare anställdes hon som arkivbiträde vid Landsmålsarkivet i Uppsala (ULMA, nu Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala).